

תגובות פלסטיניות להודעת התובעת הכללית של בית הדין הפלילי הבינלאומי על פתיחת חקירה נגד ישראל

7 במרץ 2021

עיקרים

◀ הפלסטינים הגיבו בהתלהבות רבה על הודעתה של התובעת הכללית של בית הדין הבינלאומי בהאג, פאטו בנסודה, כי החליטה לפתוח בחקירה של בית הדין נגד ישראל בחשד לביצוע פשעי מלחמה ב"תיק פלסטין". בראיית הפלסטינים מדובר במהלך היסטורי ובהישג משמעותי במאבק הפלסטיני בישראל, שהתאפשר הודות למדיניותו של ראש הרשות הפלסטינית, אבו מאזן, ג'בריל רג'וב ציין שתמה התקופה בה זכתה ישראל להגנה מצד נשיא ארה"ב, טראמפ. גורמים בכירים ברשות קראו לבית הדין לזרז את ההליכים כדי להגיע במהרה לתוצאות. ברשות גם ציינו כי הם מתחייבים לסייע לכל הליך שיידרש מתוקף תפקידה של הרשות כחברה באמנת רומא. גם ארגוני הטרור האסלאמיים ברצועה (חמאס, הג'האד האסלאמי בפלסטין) הביעו שביעות רצון מהחלטה למרות שהחלטת בית הדין הפלילי קובעת כי תתבצע חקירה גם נגד חמאס ו"קבוצות חמושות" המואשמים בשימוש באוכלוסייה כמגן אנושי ובעינויים (אתר ICC, 20 בדצמבר 2019). קואליציית הארגונים הלא ממשלתיים המקורבים לחז"ע, שהשתתפה בהגשת התלונות לבית הדין, הצטרפה למברכים והדגישה שאנשי כוחות ביטחון ישראלים לא היו נתונים לחקירה משפטית עצמאית בישראל.

החלטת התובעת הראשית בבית הדין הפלילי הבינ"ל

◀ התובעת הכללית של בית הדין הבינלאומי בהאג, פאטו בנסודה, הודיעה (3 במרץ) באופן רשמי כי החליטה לפתוח בחקירה של בית הדין נגד ישראל בחשד לביצוע פשעי מלחמה ב"תיק פלסטין". החקירה תתייחס לפשעים לכאורה שהתבצעו בשטחי יהודה שומרון, במזרח ירושלים) וברצועת עזה החל מ-13 ביוני 2014 (היום שלאחר חטיפת שלושת הנערים), וזאת בהתאם לבקשת "פלסטין", שהיא מדינה חברה בבית הדין. התובעת ציינה כי סדר העדיפות בנוגע לחקירה יוגדר בעתיד. זאת, לאור האתגרים העומדים בפני בית הדין הנובעים ממשאבים מוגבלים והעומס הרב עמו הוא מתמודד, והבהירה, ברוח הכרעת הרוב בצוות הקדם משפטי שדן בנושא, שאין לראות בהחלטתה משום קביעה באשר לעצם קיומה של מדינה בשם פלסטין או כדי להשפיע על קביעת גבולותיה בעתיד – נושאים מדיניים שהצדדים צריכים להכריע לגביהם (אתר ICC, 3 במרץ 2021).

◀ כצעד ראשון אמור בית הדין להודיע רשמית לצדדים המעורבים על פתיחת החקירה. מרגע ההודעה תינתן לכל צד הזדמנות לפתוח בחקירה עצמאית ו/או ע"י גורם אחר בכפוף לאמנת רומא. בנסודה הדגישה שהחקירה תתמקד רק בפשעים החמורים ביותר וציינה כי החקירה היא תהליך ממושך ועל הקורבנות להתאזר בסבלנות (אתר ICC, 3 במרץ 2021).

◀ הודעתה של בנסודה פרסמה כחודש בלבד (5 בפברואר 2021), לאחר שהצוות הקדם שיפוטי קבע ברוב קולות שיש לבית הדין סמכות שיפוט בשטחי יהודה שומרון, מזרח ירושלים ורצועת עזה ואישר את תוצאות הבדיקה המקדימה שביצעה התובעת. יצוין, כי בנסודה פרסמה את ההחלטה כשלושה חודשים לפני תום הקדנציה שלה והחלפתה במשפטן הבריטי כרים ח'אן, שנבחר למלא את מקומה וצפוי להיכנס לתפקידו ביוני 2021.

פאטו בנסודה, התובעת הראשית של בית הדין הפלילי הבינלאומי (אתר ICC)

החלטת התובעת הכללית כהישג וניצחון פלסטיני (אלקדס, 4 במרץ 2021)

התגובות להחלטת התובעת הכללית

הרשות הפלסטינית

◀ הראשון להגיב היה **משרד החוץ והמהגרים ברשות הפלסטינית** אשר מסר בהודעה שהובלטה בסוכנות הידיעות הרשמית, כי **הרשות הפלסטינית מברכת את החלטת בית הדין** המהווה צעד מיוחל שמשרת את המאמצים הבלתי פוסקים של "פלסטין" להשגת צדק ומתן דין וחשבון שהם עמודי התווך החיוניים של השלום שהעם הפלסטיני מבקש. עוד נאמר בהודעה ש"מדינת פלסטין" מזכירה לתובעת הכללית ולמדינות החברות, כי "הפשעים" שביצעו מנהיגי "הכיבוש הישראלי" נגד העם הפלסטיני הם פשעים מתמשכים שיטתיים ונרחבים, מה שהופך את הצורך להשלים את החקירה לדחוף והכרחי כדי למנוע התחמקות של הפושעים מעונש וכדי להרתיעם.

במשרד החוץ גם ברכו על האומץ של ההחלטה לנוכח מה שכינו "האיומים חסרי התקדים והניסיונות העלובים לפוליטיזציה של עבודת בית הדין" (ופא, 3 במרץ 2021).

◀ מאוחר יותר פרסם משרד החוץ הפלסטיני הודעה בה **גינה את תגובת ישראל** להחלטה וציין כי הם דוחים את ניסיונות ישראל להביא לפוליטיזציה של החלטת התובעת. משרד החוץ הפלסטיני ציין, כי ישתף פעולה באופן מלא עם בית הדין ויספק לו את כל החומרים הנדרשים. משרד החוץ פנה לכל המדינות החברות ב-ICC בבקשה להעניק הגנה לתובעת הכללית ולשופטי בית הדין הפועלים לדבריו, בהתאם לסעיפי אמנת רומא (דף הפייסבוק של משרד החוץ הפלסטיני, 4 במרץ 2021).

◀ במסיבת עיתונאים שקיים **ריאצ' אלמאלכי, שר החוץ והמהגרים**, בשולי כינוס שרי החוץ של הליגה הערבית בירך את העם הפלסטיני על ההישג, וציין, כי מדובר ב"פתיחת דף חדש" אשר בו ישראל היא כבר לא מדינה העומדת מעל החוק. אלמאלכי ציין כי הם חיכו להחלטה זו מאז שנת 2014, וכי מדובר בהחלטה אמיצה חרף האיומים שהושמעו כלפי בית הדין. אלמאלכי חזר על קריאת משרד החוץ להגן על בית הדין מהתערבות חיצונית, וכן גם על התובעת הכללית, השופטים ובני משפחותיהם מפני איומים וסנקציות שהוטלו עליהם. עוד ציין כי הם מחכים שממשל ביידן יתקן את החלטות ממשל טראמפ בהקשר זה¹ (דף הפייסבוק של משרד החוץ הפלסטיני, 4 במרץ 2021).

שר החוץ הפלסטיני ריאצ' אלמאלכי במסיבת העיתונאים בקהיר (דף הפייסבוק של משרד החוץ הפלסטיני, 4 במרץ 2021)

◀ **לשכת אבו מאזן** פרסמה הודעה רשמית רק כיממה לאחר פרסום ההחלטה. בהודעה הובעה הערכה רבה לתובעת הכללית על "העצמאות והאומץ" שגילתה בהחלטתה כמו גם המאמצים שהשקיעה. אבו מאזן גם הודה למשרד החוץ הפלסטיני ולצוותים הדיפלומטיים, אשר ביצעו את תפקידם בהתאם להנחיותיו והמאמצים שהשקיעו בנושא לאורך כל השנים (ופא, 4 במרץ 2021).

◀ **המועצה הלאומית הפלסטינית** ציינה, כי הודעת התובעת, פאטו בנסודה, מהווה תחילתה של עשיית הצדק עם העם הפלסטיני, השהידים והאסירים שלו. על-פי ההודעה, זהו שלב איכותי בשימוע המשפטי הבינלאומי של

¹ על הטלת הסנקציות ראו פרסום מרכז המידע מ-10 בספטמבר 2020: "תגובות הרשות הפלסטינית לסנקציות שהטילה ארה"ב על בכירי בית הדין הפלילי הבינלאומי (ICC)".

ישראל, וניצחון ברור לדיפלומטיה הפלסטינית. המועצה הביעה תקווה שהמהלך ירתיע את ישראל מלבצע את "פשעיה". בהודעה גם צוין כי הגיע הזמן להעמיד לדין ולהעניש "פושעי מלחמה ישראלים פוליטיקאים ואנשי צבא" (אלחיאת אלג'דידה, 4 במרץ 2021).

◀ **אחמד אלמג'דלאני, חבר הוועד הפועל של אש"ף**, קרא לבית הדין להזדרז ולהתחיל לנקוט בצעדים מעשיים בשטח (אלחיאת אלג'דידה, 4 במרץ 2021). **אחמד אלתמימי, חבר הוועד הפועל ויו"ר מחלקת זכויות האדם באש"ף**, הדגיש כי קודם לניצחון הפלסטיני מדובר ב"ניצחון לכלל האנושות" וצעד רציני בהעמדתם לדין של מנהיגי "הכיבוש" בגין פשעיהם הנמשכים נגד העם הפלסטיני (אלחיאת אלג'דידה, 4 במרץ 2021).

פתח

◀ **תנועת פתח פרסמה הודעה רשמית** בה הודתה לבית הדין, לתובעת ולכל המדינות שתמכו בזכויות הפלסטינים. **ג'מאל נזאל, דובר פתח**, בירך על הודעת התובעת בציינו כי זהו "יום היסטורי" לעם הפלסטיני. נזאל גם בירך את העם הפלסטיני על כך שהגיע ליום שבו הוא יוכל לממש את זכותו בבית הדין הבינלאומי בהאג. לדבריו המהלך מדגיש את עצמאות ההחלטה הפלסטינית, שכן הוא ננקט למרות האיומים המדיניים והכלכליים שהופעלו לאורך כל התקופה על הפלסטינים. נזאל הדגיש בדבריו שההישג נזקף לזכותו של אבו מאזן, אשר החל את המהלך עם ההחלטה על ההצטרפות לאמנת רומא, והוא מוקדש לזכרו של צאא'ב עריקאת שלא זכה להגיע ליום זה. נזאל גם הודה לכל המדינות שסייעו להם להגיע להישג זה (דף הפייסבוק של נציבות הסברה בפתח, אלחיאת אלג'דידה, 3, 4 במרץ 2021).

כרזה רשמית שפרסמה נציבות הסברה של פתח בעקבות החלטת התובעת הכללית בכרזה הוגדר יום ההחלטה כיום היסטורי תוך ייחוס ההישג לאבו מאזן (דף הפייסבוק של נציבות הסברה בפתח, 3 במרץ 2021)

◀ בראיון שהעניק לטלוויזיה הפלסטינית זקף **ג'ברייל רג'וב, מזכיר הוועד המרכזי של פתח**, את ההישג למאמצי ההנהגה הפלסטינית מזה שנים. לדבריו, ההחלטה מעבירה מסר לישראל שתמה התקופה בה קיבלה גיבוי מנשיא ארה"ב, טראמפ. רג'וב ציין שהרשות תשתף פעולה עם בית הדין בשלושה נושאים: מבצע "צוק איתן" ברצועה

(2014), נושא האסירים הפלסטיניים וההתנחלויות. רג'וב גם ציין כי הם מודעים לכך שבעקבות החקירות הם יהיו חשופים ללחצים ולאיומים, אולם למרות זאת הם דבקים בזכותם (דף הפייסבוק של ג'בריל רג'וב, 3 במרץ 2021).

ג'בריל רג'וב בראיון לערוץ הטלוויזיה הפלסטינית
(דף הפייסבוק של ג'בריל רג'וב, 3 במרץ 2021)

ארגוני חברה אזרחית פלסטינים

◀ **ארגוני החברה האזרחית הפלסטינים** שהיו מעורבים בהגשת התלונות לבית הדין, ושכולם קשורים לחזית העממית לשחרור פלסטין (אלחק, אלמיזאן, אלצ'מיר והמרכז לזכויות אדם PHRC) פרסמו הודעה משותפת בה קיבלו בברכה את הודעת התובעת הכללית. על-פי ההודעה זהו "יום היסטורי" במאבק הפלסטיני הממושך לצדק בינלאומי ולאחריות ישראל לפשעיה בשטחים הפלסטינים. הארגונים קראו להתחיל מיד בחקירה מלאה יסודית ומקיפה שתעשה חשבון עם האחראים ל"פשעים הבינלאומיים" כולל פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות. קואליציית הארגונים גם הדגישה בהודעה שאנשי כוחות ביטחון ישראלים כמו גם שותפים אחרים לא היו נתונים לחקירה משפטית עצמאית בישראל וכי ישראל נכשלה בעקביות בכל ניסיון שלה להאשים יחידים באחריות לפשעי מלחמה או פשעים נגד האנושות וכי חברה באמנת רומא מסכימה "פלסטין" לסמכות השיפוט של בית הדין בכל הפשעים שבוצעו בשטחה הכוללים את הגדה המערבית כולל מזרח ירושלים ורצועת עזה (אתר אלחק, 4 במרץ 2021).

הארגונים ברצועה

◀ **חאזם קאסם, דובר חמאס**, בירך על ההחלטה וציין כי זו החלטה אמיצה וצעד חשוב להשגת צדק עבור העם הפלסטיני. קאסם ציין כי החוק מכיר בהתנגדות הלגיטימית² וקרא להעמיד לדין את הבכירים בישראל על "פשעיהם" (שהאב, 3 במרץ 2021). **אחמד אלמדלל, בכיר הג'האד האסלאמי בפלסטין**, אמר כי ההחלטה היא צעד חיובי אולם בלתי מספיק. לדבריו, על בית הדין להטיל את הסנקציות הקשות ביותר על בכירים ישראלים על פשעים שביצעו נגד העם הפלסטיני במשך 72 שנים (אתר הג'האד האסלאמי בפלסטין, 3 במרץ 2021).

² יוזכר כי החקירה של בית הדין כוללת גם בדיקה בנוגע לפשעים שנעשו במהלך מבצע "צוק איתן" הכוללים גם את חמאס וארגונים נוספים ברצועת עזה.

